

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa Banku (...) spółki akcyjnej w W. przeciwko B. S. o zapłatę (sygn. akt III C 1205/18):

1. zasądził od pozwanej rzecz powoda kwotę 9.981,96 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, przy czym nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie, liczonymi od dnia 2 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty;
2. zasądził od pozwanej rzecz powoda kwotę 1.965,15 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie kwotę 175 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach.

Dnia 30 czerwca 2011 r. strony zawarły umowę pożyczki nr (...), w kwocie 26.500 zł z terminem spłaty do dnia 15 czerwca 2017 r. Pozwana zobowiązała się do zwrotu kwoty pożyczki wraz z należnymi odsetkami oraz zapłacenia prowizji i opłat należnych bankowi zgodnie z umową (§1.1 oraz §2.a). Kwota pożyczki była oprocentowana według zmiennej stopy bazowej banku i stopy stałej, z zastrzeżeniem §13 ust. 2 pkt. 1 i 2, marży banku w wysokości 2,5%. Na dzień zawarcia umowy stopa bazowa wynosiła 10,49%, a oprocentowanie pożyczki 12,99% (§2.2). Pożyczka była przeznaczona na cele konsumpcyjne w wysokości 1.515,77 zł oraz spłatę kredytu z 16 listopada 2010 r. w Banku (...) SA w W. w wysokości 24.997,15 zł (§3). Całkowity koszt pożyczki wynosił 11.586,50 zł, na który składały się odsetki. Pożyczkodawca nie pobrał prowizji od udzielenia pożyczki, ani składek na ubezpieczenia (§4).

Wyplata pożyczki nastąpiła w formie bezgotówkowej w dniu podpisania umowy (§5.1 i §1.2) z czego kwota 1.502,85 zł na rachunek (...) oraz kwota 24.997,15 zł na rachunek (...). Spłata pożyczki następowała w ratach annuitetowych, które na dzień zawarcia umowy wynosiły 528,95 zł, płatnych do dnia 15 każdego miesiąca. Odsetki od kwoty pożyczki bank pobierał od dnia powstania zadłużenia do dnia jego spłaty (§6.1 i §6.2). Zadłużenie z tytułu pożyczki bank ewidencjonował na rachunku kredytowym (§6.3). O prognozowanej wysokości raty bank informował pożyczkobiorcę w harmonogramie spłaty doręczanym po wypłacie pożyczki. Pożyczkobiorca zobowiązał się do spłaty raty w wysokościach określanych w zawiadomieniach o wysokości raty spłaty pożyczki (§8.1 i §8.2). Spłata pożyczki następowała przez pobieranie środków z rachunku pożyczkobiorcy, na którym zobowiązana była do posiadania odpowiednich środków (§9.1 i §9.2). Zmienna stopa bazowa mogła ulec zmianie między innymi w razie: zmiany przepisów prawa mających wpływ na wysokość oprocentowania, zmiany cen pieniądza na rynku międzybankowym, zmiany stopy rezerwy obowiązkowej Narodowego Banku Polskiego, zmiany wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, zmiany rentowności papierów skarbowych lub zmiany podstawowych stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego (§11), o czym bank informował pożyczkobiorcę (§12.1.2). W przypadku braku środków na rachunku o którym §9 ust. 1 powstałe zadłużenie przeterminowane, od którego bank mógł pobierać odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (§14.1 i §14.2). W przypadku wstrzymywania się ze spłatą zadłużenia przeterminowanego bank wysyłał pierwsze wezwanie (nie wcześniej niż 7 dnia braku spłaty), następnie drugie wezwanie (nie wcześniej niż w 30 dniu braku spłaty), następnie trzecie wezwanie do zapłaty, pod rygorem wypowiedzenia umowy (nie wcześniej niż w 60 dnia braku spłaty). Nie wcześniej niż w 80 dni braku spłaty bank wysyłał kolejne wezwanie do zapłaty wraz z wypowiedzeniem umowy. Wezwanie do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy oraz wezwanie do zapłaty wraz z oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy bank wysyłał przesyłką poleconą (§14.5). Bank był uprawniony do wypowiedzenia umowy w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłaci w terminie określonym w niniejszej umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do spłaty zaległych rat w terminie 7 dni od

otrzymania wezwania (§19.1.2). Po upływie okresy wypowiedzenia pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty całości zadłużenia (§20).

W dniu zawarcia umowy pozwana podpisała oświadczenie o zapoznaniu się z ryzykiem wynikającym z zastosowania zmiennej stop procentowej, w tym ryzyku wzrostu wysokości oprocentowania udzielonej pożyczki i możliwości wzrostu spłacanej raty. W udzielonej informacji zostało wskazane, że na dzień udzielenia pożyczki zmienna stopa bazowa wynosi 10,49%, może jednak ulec zmianie m.in. w razie: zmiany przepisów prawa mających wpływ na wysokość oprocentowania, zmiany cen pieniądza na rynku międzybankowym, zmiany stopy rezerwy obowiązkowej NBP, zmiany wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, zmiany rentowności papierów skarbowych lub zmiany podstawowych stóp procentowych NBP. W ramach podpisania umowy został również założony rachunek kredytowy – stosowanie do §9 umowy, o nr (...). Uruchomiane na tym rachunku środki zostały przelane na rachunek pozwanej nr (...), a następnie kwota 24.997,15 zł została przelana na rachunek (...) – stosownie do §5 umowy. Na rachunku pozostała kwota 1.515,77 zł.

Dnia 25 marca 2013 r. pozwana złożyła wniosek o wcześniejszą spłatę pożyczki w kwocie 4.200 zł. Na skutek tego wniosku strony zawarły aneks nr (...) do umowy z 30 czerwca 2011 r., skutkujący częściową spłatą pożyczki w wysokości 4.200 zł oraz zmianą z dniem 15 kwietnia 2013 roku raty pożyczki na kwotę 417,74 zł.

Dnia 23 października 2013 r. pozwana wniosła o zmianę rachunku do spłaty udzielonej pożyczki na rachunek (...). Na skutek wniosku pozwanej strony zawarły aneks nr (...) do umowy z 30 czerwca 2011 r., skutkujący zmianą rachunku do rozliczania należności na rachunek wskazany we wniosku.

Dnia 19 września 2014 r. pozwana wniosła o restrukturyzację zadłużenia z tytułu umowy pożyczki z 30 czerwca 2011 r., które na dzień złożenia wniosku wynosiło 11.977 zł, wnosząc o wydłużenie okresu spłaty pożyczki ze zmniejszeniem rat pożyczki.

Dnia 26 września 2014 r. strony zawarły kolejny aneks do umowy z 30 czerwca 2011 r., ustalając, że zadłużenie z tytułu pożyczki wynosi: 11.557,10 zł tytułem kapitału, 295,04 zł tytułem przeterminowanego kapitału, 110,62 zł tytułem zaległych odsetek, 1,31 zł tytułem odsetek karnych oraz 35,95 zł tytułem odsetek. Strony dokonały zmiany umowy w ten sposób, że termin spłaty pożyczki został zmieniony na 15 czerwca 2019 roku, zaś wysokość rat od dnia 15 października 2014 roku wynosiła 271,62 zł.

Bank przez czas trwania umowy zawiadamiał pozwaną o zmianie wysokości spłat pożyczki wskazując każdorazowo wysokość oraz datę płatności raty w zmienionej wysokości.

Poszczególne raty pożyczki, jakie miała spłacać pożyczkobiorczyni kształtowały się następująco: od dnia 15 lipca 2011 r. do dnia 15 grudnia 2011 r. – 528,98 zł, od dnia 15 stycznia 2012 r. do dnia 15 lutego 2012 r. – 532,22 zł, od dnia 15 marca 2012 r. do dnia 15 listopada 2012 r. – 534,24 zł, do dnia 15 grudnia 2012 r. – 532,19 zł, do dnia 15 stycznia 2013 r. – 529,95 zł, do dnia 15 lutego 2013 r. – 532,19 zł, do dnia 15 stycznia 2013 r. – 526,91 zł, do dnia 15 marca 2013 r. – 524,15 zł, do dnia 15 kwietnia 2013 r. – 415,70 zł, do dnia 15 maja 2013 r. – 414,03 zł, do dnia 15 czerwca 2013 r. – 411,73 zł, do dnia 15 lipca 2013 r. – 409,94 zł, od dnia 15 sierpnia 2013 r. do dnia 15 sierpnia 2014 r. – 408,48 zł, do dnia 15 września 2014 r. – 405,66 zł, do dnia 15 października 2014 r. – 268,08 zł, do dnia 15 listopada 2014 r. – 269,42 zł, od dnia 15 grudnia 2014 r. do dnia 15 lutego 2015 r. – 268,36 zł, od dnia 15 marca 2015 r. do dnia 15 października 2015 r. – 264,97 zł, do dnia 15 listopada 2015 r. – 263,80 zł, od dnia 15 grudnia 2015 r. do dnia 15 września 2016 r. – 264,97 zł.

Pozwana dokonała na rzecz Banku na poczet zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki z dnia 30 czerwca 2011 r. następujących wpłat: 6 x po 529,98 zł, 532,22 zł, 532,22 zł, 9 x po 534,24 zł, 532,19 zł, 529,95 zł, 526,91 zł, 524,15 zł, 4.200 zł, 415,70 zł, 414,03 zł, 180,66 zł, 150 zł, 81,65 zł, 409,94 zł, 11 x po 408,48 zł, 196,57 zł, 214,55 zł, 411,30 zł, 268,08 zł, 269,42 zł, 3 x po 268,36 zł, 5 x po 264,97 zł, 17,52 zł, 248,89 zł, 124,63 zł, 141,47 zł, 266,14 zł, 263,80 zł, 91,58 zł, 174,79 zł, 23,29 zł, 243,08 zł.

Na dzień 12 lutego 2016 r. saldo niespłaconej pożyczki wynosiło 9.174,17 zł.

Pismem z dnia 15 kwietnia 2016 r. Bank wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia przeterminowanego w kwocie 799,80 zł w terminie 14 dni pod rygorem uruchomienia trybu wypowiedzenia umowy. Pouczył o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację pożyczki. Wezwanie to zostało doręczone pożyczkobiorczyni na adres wskazany w umowie pożyczki w dniu 25 kwietnia 2016 r., odbiór potwierdził dorosły domownik – M. K..

Dnia 4 maja 2016 r. pozwana złożyła wniosek o kolejną restrukturyzację pożyczki, poprzez zmniejszenie rat pożyczki do kwoty 100 zł.

Pismem z dnia 5 maja 2016 r. Bank odmówił kolejnej restrukturyzacji zadłużenia, gdyż takowo została już przeprowadzona we wrześniu 2014 r. i raty spłaty zostały zmienione do minimalnego poziomu oraz maksymalne wydłużenie okresu kredytowania.

Pismem z dnia 19 maja 2016 r. Bank dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki z dnia 30 czerwca 2011 r. z 30-dniowym okresem wypowiedzenia. Na dzień wypowiedzenia umowy kwota zadłużenia przeterminowanego wynosiła 1.070,37 zł, w tym 763,56 zł kapitału oraz 306,81 zł, tytułem odsetek. Pismo to zostało doręczone pozwanej na adres wskazany w umowie pożyczki w dniu 10 czerwca 2016 r., odbiór potwierdził dorosły domownik – M. K..

Pismem z dnia 28 października 2016 r. Bank wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia przeterminowanego w kwocie 9.897,86 zł, w tym 9.174,17 zł tytułem kapitału oraz 723,69 zł odsetek, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Wezwanie to zostało doręczone pożyczkobiorczyni w dniu 4 listopada 2016 r.

Pożyczkodawca skierował do B. S. również upomnienie z dnia 27 lutego 2016 roku oraz wezwanie z dnia 21 marca 2016 roku.

B. S. w zakreślonym terminie nie spłacił zaległych należności.

W dniu 2 grudnia 2016 r. bank sporządził wyciąg z ksiąg banku, w którym stwierdził, że z tytułu umowy pożyczki z dnia 30 czerwca 2011 r. zobowiązanie pozwanej opiewa na kwotę 9.981,96 zł, na którą składa się kapitał w kwocie 9.174,17 zł oraz odsetki naliczone do dnia 1 grudnia 2016 r. włącznie w kwocie 807,79 zł. Wyciąg został wystawiony przez należycie umocowanych pracowników banku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne.

Jak zauważył Sąd I instancji, powód domagał się zasądzenia od pozwanej zapłaty kwoty 9.981,96 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP liczonymi od dnia wniesienia pozwu opierając swe roszczenia na umowie pożyczki nr (...) z dnia 30 czerwca 2011 r. opiewającej na kwotę 26.500 zł. Zdaniem Sądu powód wykazał swe żądanie za pomocą dokumentów w postaci umowy pożyczki wraz z załącznikami, potwierdzeń wypłaty pożyczki, wniosków pozwanej o zmianę umowy, aneksu do umowy, zawiadomień o terminach i wysokościach rat, historii spłaty kredytu, wezwania do zapłaty i wypowiedzenia umowy wraz z potwierdzeniami ich nadania bądź odbioru. Pozwana skutecznie nie zakwestionowała prawdziwości tych dokumentów, a ich analiza potwierdziła stanowisko powoda co do istnienia i wysokości objętego żądaniem pozwu roszczenia. W ocenie Sądu o legitymacji czynnej powoda świadczy fakt, że roszczenie wywodził z umowy pożyczki nr (...), a pozwana faktu zawarcia umowy pożyczki nie kwestionowała.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutów pozwanej nieważności umowy z uwagi na jej zawarcie pod wpływem błędu (art. 84 § 1 i 2 k.c.). Z treści umowy pożyczki wyraźnie wynika, że kwota udzielonej pożyczki jest przeznaczona na cele konsumpcyjne w wysokości 1.515,77 zł i spłatę kredytu z dnia 16 listopada 2010 r. w wysokości 24.997,15 zł. Zaciąganie nowego zobowiązania celem spełnienia poprzedniego lub poprzednich, jest powszechnie stosowaną praktyką na rynku, o czym świadczy popularność kredytów konsolidacyjnych.

Jednocześnie Sąd uznał, że powód wykazał roszczenie co do wysokości. Pozwana spłaty rat dokonywała nieterminowo i w niepełnej wysokości, zatem powód pismem z dnia 19 maja 2016 r. dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki z 30-dniowym okresem wypowiedzenia, a zgodnie z § 20 umowy, po upływie okresu wypowiedzenia pozwana obowiązana była do spłaty zadłużenia. W ocenie Sądu, powód wykazał swoje roszczenia przedstawiając listę operacji za okres 15 lipca 2011 r. - 12 lutego 2016 r. Z tego wyliczenia wynika, że z dokonanych przez pozwaną wpłat, na kapitał zaliczono kwotę 16.940,28 zł. Po odliczeniu ww. wpłat, do spłaty pozostał kapitał w kwocie 9.174,17 zł oraz odsetki naliczone do dnia 1 grudnia 2016 r. włącznie w kwocie 807,79 zł (naliczoną od kapitału nieprzeterminowanego i przeterminowanego po wypowiedzeniu umowy), co łącznie daje kwotę 9.981,85 zł. Kwestia oprocentowania pożyczki wynikała z §2 ust. 2 i § 14 ust. 2 umowy pożyczki. Ogółem odsetki naliczone do dnia 2 grudnia 2016 r. opiewały na kwotę 807,79 zł. Stopa odsetek umownych została w umowie określona jako zmienna z zastrzeżeniem, że nie może przekraczać wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP (§1 pkt. 4), co było zgodne z art. 359 §2¹ k.c.

Zdaniem Sądu Rejonowego roszczenie powoda nie jest przedawnione, gdyż stało się wymagalne z upływem okresu wypowiedzenia umowy pożyczki, a 3 letni termin przedawnienia liczony od dnia 12 lipca 2016 r. jeszcze nie upłynął i został przerwany dnia 2 grudnia 2016 r.

Odnośnie zarzutu braku skutecznego wypowiedzenia umowy Sąd Rejonowy mając na uwadze regulację art. 75c ustawy Prawo bankowe podkreślił, że skuteczne wypowiedzenie umowy pożyczki wymagało od banku przeprowadzenia postępowania upominawczego i takie postępowanie bank przeprowadził. Skierował do pozwanej upomnienie z dnia 27 lutego 2016 r., wezwanie do zapłaty z dnia 21 marca 2016 r., następnie wezwanie z dnia 15 kwietnia 2016 r. Dnia 5 maja 2016 r. powód ustosunkował się również do wniosku pozwanej. Sąd podkreślił, że od daty udzielenia pożyczki do wniesienia pozwu bank zachowywał się wobec pozwanej lojalnie, wprowadzając do umowy na jej wniosek kolejne aneksy i dokonując restrukturyzacji zadłużenia we wrześniu 2014 r. Działania windykacyjne podjął po całkowitym zaprzestaniu spłaty zadłużenia, nie zaś już w momencie powstania wpłat nieregularnych. Taką lojalnością nie wykazała się pozwana, która nie wywiązała się ze swego zobowiązania, a na etapie sądowym dążyła do jego przedłużania. Przeprowadzona przez bank procedura wypowiedzenia umowy była również zgodna z §14 umowy.

W zakresie zarzutu abuzywności § 15 i § 16 umowy pożyczki Sąd zauważył, że dotyczą uprawnienia banku do obciążania pożyczkobiorcy prowizjami i opłatami windykacyjnymi oraz sposobu rozliczania dokonywanych wpłat. Tymczasem żądanie pozwu nie zawierało żądania zwrotu prowizji, czy kosztów windykacyjnych a § 15 umowy jest odzwierciedleniem art. 451 k.c. Niezależnie od powyższego nawet przy przyjęciu abuzywności wskazanych postanowień to strony pozostawałyby związane umową w pozostałym zakresie, szczególnie, że umowa może zostać wykonana z całkowitym pominięciem tych postanowień.

Tak przyjmując Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz Banku kwotę 9.981,96 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, przy czym nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie. Orzeczenie o odsetkach oparto na art. 481 § 1 k.c. i art. 359 §2¹ k.c. zasądzając jej od dnia wniesienia pozwu, gdyż powód wcześniej wzywał pozwaną do zapłaty zakreślając jej termin do zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. 99 k.p.c., zaś nieuiszczonymi kosztami sądowymi zgodnie z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. obciążył pozwaną.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana B. S. domagając się jego zmiany przez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelująca zarzuciła:

a) naruszenie przepisów postępowania przez wydanie wyroku przed pierwszą rozprawą, co należy odczytać jako pozbawienie pozwanej możliwości obrony swoich praw;

- b) naruszenie art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. przez pominięcie wyjaśnień pozwanej podczas toku rozprawy;
- c) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na dokonaniu oceny dowodów w sposób:
- niewszechstronny poprzez przyjęcie, że na wniosek dłużniczki o restrukturyzację zadłużenia (zgodnie z art. 75c ustawy prawo bankowe) uzasadnienie banku w piśmie, z którym pozwana zapoznała się dopiero po otrzymaniu dokumentacji z sądu, było wystarczające, choć nie spełniało wskazanych przez ustawę warunków,
 - dowolne i sprzeczne z zasadami logicznego wnioskowania uznanie, że stwierdzenie „nie ma możliwości ponownej restrukturyzacji pożyczki ze zmniejszeniem wysokości raty” spełnia wymogi opisane przez ustawodawcę w art. 75c ustawy prawo bankowe;
- d) poświadczenie nieprawdy przez sąd w uzasadnieniu wyroku poprzez stwierdzenie, że po wysłuchaniu stron sąd udał się na naradę, co mija się z prawdą, gdyż sąd po wysłuchaniu stron i zamknięciu rozprawy odczytał wyrok, który był przygotowany wcześniej, jeszcze przed wejściem stron na salę sądową;
- e) niezgodność ustaleń faktycznych sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie oraz z przedstawionymi przez pełnomocnika pozwanej argumentami, w szczególności ustalenie, że powódka prawidłowo wypowiedziała umowę i dochowała procedur przewidzianych w ustawie prawo bankowe, w szczególności art. 75c oraz całkowitym pominięciem złożonych w trakcie rozprawy zarzutu wprowadzenia w błąd pozwanej przez bank i wyzyskanie błędu;
- f) niezastosowanie art. 304 § 2 k.p.k. zobowiązującego instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu (takim przestępstwem jest składanie fałszywych zeznań), są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję, polegającego na poświadczeniu nieprawdy przez powódkę, twierdzeniem że dostarczono pozwanej odpowiedź na wniosek o restrukturyzację długu zgodny z art. 75c ustawy prawo bankowe oraz pomówieniem pozwanej przez pełnomocnika powódki o kłamliwe twierdzenia w sprzecznie co wypełnia znamiona czynu opisanego w art. 212 k.k.;
- g) niezgodne ze stanem faktycznym twierdzeniem sądu, że pozwana złożyła sprzeciw będąc reprezentowana przez pełnomocnika w postępowaniu elektronicznym. Pełnomocnictwo złożone zostało dopiero 27 maja 2017 już przed sądem w Szczecinie.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca rozwinęła obszernie tak postawione zarzuty wnosząc jak na wstępie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Odnosząc się wpierrw do najdalej idącego zarzutu pozwanej naruszenia prawa do obrony Sąd Odwoławczy wskazuje, iż stosownie do dyspozycji art. 386 § 2 k.p.c. w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Cytowany przepis przewiduje obowiązek wydania przez orzeczenia uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji w sytuacji stwierdzenia, że zachodzą przyczyny nieważności postępowania.

Wśród przesłanek powodujących nieważność postępowania ustawodawca w art. 379 pkt 5 k.p.c. przewidział, iż będzie to miało miejsce wtedy, gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. W orzecznictwie za utrwalony należy uznać pogląd, iż pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeśli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, przy czym nie ma jakiegokolwiek znaczenia, czy działanie strony mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 marca 2012 r., III UK 75/11, z dnia 1 kwietnia 2011 r., II PK 248/10, z dnia 15 lipca 2010 r.,

IV CSK 84/10, z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 86/09, z dnia 4 marca 2009 r., IV CSK 468/08, z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, nadto postanowienie z dnia 25 marca 2014 r., I PK 291/13). Innymi słowy, stwierdzenie nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw wymaga rozważenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów prawa procesowego, czy to uchybienie miało wpływ na możliwość działania strony, a jeśli obie te przesłanki te wystąpiły łącznie, to czy mimo ich spełnienia strona rzeczywiście nie mogła bronić swoich praw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2014 r., III UZ 13/14, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 414/14).

W rozpatrywanej sprawie powódka podnosiła, iż została pozbawiona możliwości obrony swych praw, lecz z tak sformułowanymi zarzutami nie sposób było się w żadnej mierze zgodzić.

Pozwanej skutecznie doręczono odpis nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie z dnia 22 marca 2017 r., sygn. akt Nc-e 2180249/16, w związku z czym, już w sprzeciwie od tego nakazu mogła ustosunkować się do żądania strony powodowej, co też uczyniła. Kolejno w sprawie został wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt III Nc 2160/17, od którego także pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym sformułowała zarzuty przeciwko żądaniu pozwu. Jednocześnie pozwanej doręczono odpis pozwu z załącznikami i wszelkimi pouczeniami. Pozwana została wreszcie prawidłowo zawiadomiona o jedynym terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 21 sierpnia 2018 r., na której stawił się pełnomocnik pozwanej w osobie M. K. (syn pozwanej). Na rozprawie pełnomocnik działając w imieniu pozwanej obszernie zaprezentował jej stanowisko w sprawie, na co wskazuje widniejący na k. 213-215 akt sprawy protokół tejże rozprawy, a więc miała ona niczym nieskrępowaną możliwość ustosunkowania się do żądania pozwu. Sam fakt wydania wyroku już na pierwszej rozprawie nie może świadczyć o naruszeniu prawa strony do obrony, albowiem skoro przeprowadzone zostało w całości postępowanie dowodowe i strony przedstawiły swoje stanowiska w sprawie, to istotnie uzasadnionym było zamknięcie przez sąd rozprawy i wydanie wyroku, co też Sąd Rejonowy uczynił. Co więcej odroczenie rozprawy może nastąpić wyłącznie w okolicznościach wskazanych w art. 214 k.p.c.

Odnośnie z kolei pozostałych zarzutów strony pozwanej wyartykułowanych w apelacji, związanych z poświadczaniem nieprawdy w uzasadnieniu wyroku, niezastosowaniem art. 304 § 2 k.p.c. czy niezgodnym ze stanem faktycznym sprawy stwierdzeniem, że pozwana złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty będąc reprezentowaną przez pełnomocnika, wskazać należy, iż te zarzuty, abstrahując od ich zasadności, nie miałyby żadnego wpływu na treść wydanego w niniejszej sprawie rozstrzygnięcia. Zważywszy jednocześnie, że zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego w postępowaniu uproszczonym powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa, Sąd Okręgowy nie odnosił się szerzej do tych zarzutów w pisemnym uzasadnieniu wyroku, koncentrując się w swych rozważaniach na merytorycznej ocenie zasadności żądania pozwu.

Ocena ta dokonana po wnikliwej analizie akt rozpatrywanej sprawy doprowadziła Sąd II instancji do przekonania, zaskarżone orzeczenie jako odpowiadające prawu musiało się ostać, albowiem powód wykazał dochodzone przezeń roszczenie co do jego zasady i wysokości.

Tytułem wyjaśnienia godzi się zauważyć, iż powodowy Bank dochodził od pozwanej zapłaty łącznej kwoty 9.981,96 zł, wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, liczonymi od dnia 02 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty. W zakresie podstawy faktycznej dochodzonego roszczenia podał, iż strony łączyła zawarta dnia 30 czerwca 2011 r. umowa konsolidacyjnej pożyczki gotówkowej nr (...), zmieniona aneksem nr (...) z dnia 26 września 2014 r., na podstawie której, Bank udzielił pozwanej pożyczki w łącznej kwocie 26.500 zł na okres, która miała przez nią zostać spłacona do dnia 15 czerwca 2019 r. w miesięcznych ratach płatnych do 15. dnia każdego miesiąca. Wedle twierdzeń pozwu, pozwana nie czyniła jednak zadość spoczywającym na niej obowiązkom w zakresie płatności rat pożyczki, co miało skutkować wypowiedzeniem umowy pożyczki oraz postawieniem wierzytelności wynikającej z umowy

w stan natychmiastowej wymagalności, a której to zapłaty wierzytelności powód dochodził w tym postępowaniu od pozwanej.

Odnosząc się do tak sformułowanego żądania pozwu pozwana w toku postępowania podniosła szereg zarzutów kwestionujących jego słuszność co do jego zasady i wysokości.

Wobec sprzecznych stanowisk stron, niewątpliwie kluczowy dla rozstrzygnięcia sprawy był rozkład ciężaru dowodu uregulowany w art. 6 k.c., stanowiącym, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ciężar dowodu w rozumieniu w/w przepisu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. W myśl bowiem art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W świetle będącej podstawą procesu cywilnego opartego na zasadzie kontradiktoryjności reguły, to na stronach spoczywa obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności i faktów, które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu, w szczególności tych, które są sporne. Obowiązkiem powoda jest przytoczenie okoliczności faktycznych, z których wywodzi roszczenie (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.) i wskazanie na dowody, których przeprowadzenie potwierdzi zasadność jego twierdzeń o faktach (art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c.). Wszystkie okoliczności faktyczne doniosłe dla rozstrzygnięcia sprawy i składające się na podstawę faktyczną rozstrzygnięcia muszą mieć oparcie w dowodach przeprowadzonych w toku postępowania, o ile nie są objęte zakresem faktów przyznanych przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości (art. 229 k.p.c.) oraz co do faktów niezaprzeczonych (art. 230 k.p.c.) (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 27 listopada 2014 r., I ACa 677/14).

Wprawdzie to powoda obarcza obowiązek udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie, to jednak ten, który odmawia uczynienia zadość roszczeniu, musi udowodnić fakty wskazujące na to, że takie uprawnienie żądającemu nie przysługuje. Obowiązek pozwanego udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających oddalenie powództwa aktualizuje się, gdy strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością żądania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82).

Z uwagi na przedmiot tego postępowania nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż to na powodowym Banku spoczywał obowiązek wykazania, iż strony łączyła umowa pożyczki i jakiej treści, jak również, że wymagalna stała się wierzytelność o zwrot pożyczonej pozwanej kwoty pieniędzy. W przypadku wykazania tych okoliczności, po stronie pozwanej aktualizował się obowiązek udowodnienia, że wierzytelność taka jednak nie istnieje, albowiem zadłużenie z tytułu umowy pożyczki zostało spłacone (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 czerwca 1999 r., II CKN 390/98).

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy dokonując ponownej oceny zasadności żądania pozwu zgłoszonego do rozpoznania w niniejszej sprawie, w kontekście stanowiska procesowego prezentowanego przez strony i zaoferowanego przez nie materiału dowodowego, nade wszystko doszedł do przekonania, iż między stronami niewątpliwie doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki konsolidacyjnej z dnia 30 czerwca 2011 r., zmienionej następnie aneksem z dnia 26 września 2014 r. o treści wskazanej w pozwie. Powód załączył bowiem do akt sprawy dokument opatrzony tytułem „UMOWA POŻYCZKI nr (...)”, z którego wynikało, iż powodowy Bank udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 26.500 zł, z czego kwota 1.515,77 zł została udzielona na potrzeby konsumpcyjne, a kwota 24.997,15 zł na spłatę pożyczki nr (...) zaciągniętej w Banku (...) S.A. Zgodnie z § 6.1, umowy, pozwana miała dokonywać spłaty pożyczki poprzez uiszczanie rat annuitetowych płatnych w okresach miesięcznych do 15, dnia każdego miesiąca. W/ w umowa została aneksem z dnia 26 września 2014 r. zmieniona w ten sposób, iż wydłużono okres spłaty kredytu do dnia 15 czerwca 2019 r. (pierwotnie termin spłaty pożyczki został oznaczony na dzień 15 czerwca 2017 r.).

Niewątpliwie zatem strony łączyła umowa pożyczki o w/w treści, albowiem pozwana nie kwestionowała tego, że to jej podpis widnieje pod umową i umowa ta musiała zostać uznana za ważną, gdyż brak było podstaw do przyjęcia, że pozwana zawarła umowę pod wpływem błędu w rozumieniu art. 84 § 1 i 2 k.c. Nie powielając obszernych wywodów Sądu I instancji w tym zakresie zaznaczyć jedynie wypada, że z jednoznacznych postanowień zawartych w § 3 umowy pożyczki wynikało na jaki cel pożyczka została udzielona, tj. że jest to pożyczka tylko częściowo udzielona na cele konsumpcyjne, a częściowo ma charakter konsolidacyjny. Co istotne, pożyczka konsolidacyjna została zawarta na

wniosek pozwanej, w którym wyraźnie sama oznaczyła taki cel pożyczki (wniosek na k. 102-103). Miała zatem w pełni świadomość tego, jaką umowę podpisuje.

Na podstawie postanowień tejże umowy pozwana zobowiązana była spłacać pożyczkę w miesięcznych ratach, czego jednak w pewnym momencie zaprzestała. Konsekwencją tego było powstanie po stronie Banku uprawnienia do wypowiedzenia pozwanej umowy pożyczki, zgodnie z § 18.1 przewidującym, iż bank może wypowiedzieć umowę pożyczki z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia, jeżeli pożyczkobiorca nie zapłaci w terminie określonym w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do spłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, co z kolei w myśl §20 umowy skutkowało postawieniem w stan wymagalności całej kwoty udzielonej pożyczki wraz z należnościami pobocznymi.

Powodowy Bank z powołaniem się na okoliczność skutecznego wypowiedzenia stronie pozwanej umowy pożyczki dochodziła w tym postępowaniu zapłaty całej kwoty udzielonej pożyczki wraz z należnościami pobocznymi, w zakresie w jakim nie została spłacona.

Pozwana co prawda kwestionowała skuteczność dokonanego wypowiedzenia umowy pożyczki, lecz w tym zakresie Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko Sądu I instancji, iż brak było podstaw do czynienia w niniejszej sprawie ustaleń odnośnie tego, iżby umowa ta nie miała zostać skutecznie przezeń wypowiedziana. Zgodnie z postanowieniami umowy Bank pismem z dnia 15 kwietnia 2016 r. (k. 155) wystosował do pozwanej wezwanie do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, które doręczono pozwanej dnia 25 kwietnia 2016 r. (k. 156). Pozwana w toku tego postępowania nie wykazała, aby na dzień wystosowania tego pisma nie opóźniła się ze spłatą co najmniej dwóch rat (nie przedłożyła dowodów wpłat świadczących, że wszystkie wymagane raty płaciła w terminie), wobec czego powód był uprawniony do tego, aby wezwać pozwaną do zapłaty i wobec braku spełnienia obowiązku spłaty zaległość, mógł on umowę pożyczki wypowiedzieć, co też uczynił pismem z dnia 19 maja 2016 r. (k. 157), które doręczono pozwanej dnia 10 czerwca 2016 r. (k. 158). Powyższe wskazuje, że procedura przewidziana w umowie warunkująca skuteczność jej wypowiedzenia, jak trafianie zauważył Sąd I instancji, została w niniejszej sprawie zachowana, w konsekwencji czego wobec upływu 30-dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia 10 czerwca 2016 r. (tj. od doręczenia pozwanej pisma stanowiącego wypowiedzenie), doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki i postawienia należności wynikającej z umowy w stan natychmiastowej wymagalności.

Skoro powód wykazał, że wypowiedział skutecznie umowę pożyczki, to niewątpliwie powstał po stronie pozwanej obowiązek spłaty zadłużenia wynikającego z umowy, czego jednak pozwana nie uczyniła, a przynajmniej w tym zakresie nie naprowadziła jakiegokolwiek materiału dowodowego i na tą okoliczność nie sformułowała żadnych twierdzeń faktycznych.

Uwzględniając powyższe oraz stanowisko pozwanej, która nie twierdziła, aby spłaciła należność wynikającą z umowy pożyczki, oczywistym jawi się, że roszczenie powódki co do zasady powinno zasługiwać na uwzględnienie.

Wprawdzie pozwana w postępowaniu kwestionowała istnienie zaległości pieniężnej we wskazanej przez powódkę wysokości, tym niemniej w tym kontekście zauważenia wymaga, że pozwana kwestionując zasadność żądania pozwu, nie może ograniczyć się do ogólnikowego stwierdzenia, że „zaprzecza wszystkim faktom powołanym przez powoda, z wyjątkiem tych, które wyraźnie przyznał”. Fakty i dowody związane z konkretnymi okolicznościami, z którymi się pozwany nie zgadza winien wskazać, jeśli ma to służyć obronie jego racji, winien się ustosunkować do twierdzeń strony powodowej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 78/14 oraz z dnia 9 lipca 2009 r., III CSK 341/08, nie publ.). Jeżeli zatem pozwana twierdziła, że jej zadłużenie jest niższe aniżeli wskazywał w pozwie powód, gdyż spłaciła pożyczkę w większym zakresie, to winna była to wykazać, czego nie uczyniła. Powód tymczasem szczegółowo podał jakie wpłaty pozwana dokonała i jak zostały one zarachowane, a wyliczenia te nie budziły zastrzeżeń.

W tej sytuacji oraz przy uwzględnieniu twierdzeń strony powodowej, iż pozwana nie spłaciła żadnych dalszych rat pożyczki należało stwierdzić, że słusznie Sąd I instancji żądanie pozwu uwzględnił w całości, jako wykazane co do zasady i wysokości.

Wbrew przy tym zarzutom apelującej, uwzględnieniu żądania pozwu nie stała na przeszkodzie regulacja art. 75c z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r., poz. 2187 t.j.), bowiem przepis ten nie nakłada na bank bezwzględnego obowiązku restrukturyzacji zadłużenia, w przypadku, gdy pożyczkobiorca tak wnioski złoży, o czym przekonuje art. 75 c ust. 3, zgodnie z którym, bank powinien, na wniosek kredytobiorcy, umożliwić restrukturyzację zadłużenia poprzez zmianę określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu, jeżeli jest uzasadniona dokonana przez bank oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy. Z treści cytowanego przepisu, który z mocy art. 75c ust. 6 znajduje odpowiednie zastosowanie do pożyczek pieniężnych, wynika jednoznacznie, że bank uprawniony jest do uprzedniego dokonania oceny sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 11 kwietnia 2018 r., I ACa 1234/17). Skarżąca w toku tego postępowania nie wykazała, aby dokonana przez powoda negatywna ocena w tym zakresie była wadliwa, a tym samym, aby nie istniały podstawy do odmowy dokonania restrukturyzacji zadłużenia. W przypadku odrzucenia takiego wniosku o restrukturyzację zadłużenia, bank przekazuje pożyczkobiorcy, bez zbędnej zwłoki, szczegółowe wyjaśnienia, w formie pisemnej, dotyczące przyczyny odrzucenia wniosku o restrukturyzację (art. 75c ust. 5), co też powodowy bank w niniejszej sprawie uczynił wystosowując do pozwanej pismo z dnia 5 maja 2016 r.

Ta argumentując i nie znajdując podstaw do zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił, o czym orzekł w punkcie 1. wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto w punkcie 2. wyroku zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. regułą odpowiedzialności za wynik procesu. Wobec oddalenia apelacji, zasądzono od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym. Stawkę wynagrodzenia pełnomocnika strony ustalono na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

SSO Katarzyna Longa

Sygn. akt II Ca 228/19 S., dnia 22 marca 2019 r.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień;
2. przed wysłaniem akta przedstawić Przewodniczącej Wydziału w związku z zażaleniem pozwanej na punkt 2 wyroku;
3. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej;
4. akta do dalszych czynności w zw. z zażaleniem równoległym.